

Ljubljana, 29. maja 2024

**Kandidatkam in kandidatom na volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament:
Izobraževanje in učiteljski poklic naj bosta v ospredju tokratnih volitev v Evropski parlament**

Spoštovani,

Pred bližajočimi se volitvami v Evropski parlament vas kot slovenskega kandidata za poslanca oziroma slovensko kandidatko za poslanko iz Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) pozivamo, da v predvolilni kampanji in ob izvolitvi tudi v celotnem mandatu namenite osrednjo pozornost položaju vzgoje in izobraževanja ter učiteljskemu poklicu. Naš sindikat je kot član Evropskega sindikalnega odbora za izobraževanje (*European Trade Union Committee for Education, ETUCE*)¹ skupaj z drugimi včlanjenimi v organizacijo trdno zavezan desetim ključnim zahtevam izobraževalnih sindikatov, katerih cilj je zboljšati ugled in povečati privlačnost učiteljskega poklica. To je ključno vprašanje ne le pred prihajajočimi volitvami v Evropski parlament, temveč je bistveno za samo prihodnost Evrope.

Pedagoško delo je postalo v zadnjih desetletjih manj privlačna poklicna izbira, zato se vse več držav sooča s pomanjkanjem učiteljev, staranjem zaposlenih v vrtcih in šolah ter poslabšanjem statusa poklica. Omenjeno ogroža kakovost javnega izobraževanja, dostopnega za vse. Brez učiteljev so šole zgolj prazne stavbe, brez akademikov in pedagoških delavcev ni visokošolskega izobraževanja. Usposobljeno pedagoško osebje na vseh ravneh šolstva zagotavlja kakovostno izobraževanje za naslednje generacije.

Ob številnih nedavnih ali aktualnih krizah v Evropi in po svetu – vključno z gospodarsko in energetske krizo, migracijskimi izzivi, pandemijo koronavirusne bolezni covid-19, vojno v Ukrajini in drugih dogodkih, ki so okrepili skeptične in etnonacionalistične usmeritve do Evropske unije – smo sindikati v izobraževanju nadvse zaskrbljeni spričo očitnega političnega premika k desničarskim in konservativnim političnim diskurzom po vsej Evropi. Evropske volitve 2024 so priložnost za politične stranke in oblikovalce politik, da evropski politiki dajo nov zagon. Zato vas, spoštovana kandidatka za poslanko, spoštovani kandidat za poslanca, pozivamo, da kot prihodnji demokratični predstavnik prebivalcev Slovenije ter njihovih pravic, potreb in pričakovanj pokažete odločno zavezanost socialnemu dialogu ter sindikalnim in človekovim pravicam, pa tudi evropskim temeljnim vrednotam, zlasti zdaj, ko smo – žal – priča številnim vojnem in nasilju.

---

¹ ETUCE predstavlja in zastopa 125 sindikatov s področja izobraževanja ter več kot 11 milijonov članic in članov: vzgojiteljev, učiteljev in drugega izobraževalnega osebja z vseh ravni vzgoje in izobraževanja v Evropi (predšolska vzgoja, osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter visoko šolstvo in raziskave). ETUCE je reprezentativni socialni partner v izobraževanju na ravni EU ter kot evropska zveza sindikatov deluje tudi v okviru Evropske konfederacije sindikatov (ETUC). ETUCE je evropski del Izobraževalne Internacionalne (Education International), svetovnega združenja sindikatov s področja izobraževanja.

Vzgojitelji v vrtcih in učitelji v šolah, na univerzah in drugih izobraževalnih ustanovah vzgajajo zavzete in aktivne državljane prihodnje Evrope, zato vas pozivamo, da v središče in kot temelj svojega političnega programa postavite zadostno javno financiran in ustrezno kadrovske zapolnjen vzgojno-izobraževalni sistem, pri tem pa upoštevate tudi naslednje:

1. Spodbujanje poklicne avtonomije

Bistveno je, da imajo učitelji, akademiki in drugo izobraževalno osebje poklicno avtonomijo in akademsko svobodo, da lahko sprejemajo najboljše odločitve za svoje učence in tako upoštevajo njihove interese in potrebe vsakemu od njih zagotovijo kakovostno in vključujoče izobraževanje.

2. Zagotavljanje dostojnih konkurenčnih plač

Zahtevamo, da vlade zagotovijo dostojne plače za učitelje in druge strokovne delavce, akademike in drugo izobraževalno osebje. Njihove plače morajo biti vsaj enake kot plače drugih strokovnjakov s terciarno izobrazbo. Zagovarjamo stališče, da bi morale veljati načelo enakega plačila za enako delo in delo enake vrednosti. Poleg tega pozivamo, naj oblasti pri določanju plač učiteljev, akademikov in drugega izobraževalnega osebja upoštevajo vse višje življenjske stroške po vsej Evropi.

3. Podpora učinkovitemu začetku poklicne poti, da bi učitelji ostali v poklicu

Ustrezno podporno in sodelovalno okolje je ključnega pomena za to, da se učitelji začetniki ob svoji prvi zaposlitvi počutijo samozavestno. Izobraževalne ustanove bi morale učiteljem začetnikom, strokovnim delavcem, akademikom in drugemu izobraževalnemu osebju zagotoviti mentorja, da jih lahko v prvih letih njihove kariere vodi in podpira. Za uspešno poklicno pot je še zlasti pomembno, da se nameni dovolj časa za usposabljanje ter da so pri pripravi in izvajanju pouka dovoljeni poskusi in napake.

4. Zagotavljanje kakovostnega strokovnega spopolnjevanja

Kakovostno usposabljanje in stalno strokovno spopolnjevanje sta bistvenega pomena za to, da je učiteljski poklic privlačen. Izobraževanje mora biti brezplačno in na voljo med delovnim časom. Pedagoško osebje mora biti opremljeno s spretnostmi in znanjem, da lahko učinkovito poučujejo in sodelujejo z učenci v različnih učnih okoljih, pri čemer morajo imeti magistrsko raven izobrazbe. Z vlaganjem v kakovostno usposabljanje in stalno strokovno izpopolnjevanje lahko učitelji izboljšajo svoje pedagoške spretnosti, razvijejo inovativne prakse poučevanja in izboljšajo svoje znanje o posameznem predmetnem področju.

5. Uveljavljanje enakosti in raznolikosti

Enakost možnosti, raznolikost in vključenost so značilnosti naprednih izobraževalnih sistemov. Da bi to dosegli, je treba izvajati politiko zaposlovanja, katere cilj je pritegniti k poučevanju celoten spekter družbe v smislu raznolikosti, vključno s spolom, spolno usmerjenostjo, sposobnostmi in posebnimi izobraževalnimi potrebami, ekonomskim statusom, etničnim poreklom, jezikom, veroizpovedjo ter migracijskim in državljskim statusom. Posebno pozornost je treba nameniti zaposlovanju učiteljev, vodij usposabljanja, akademikov in drugega pedagoškega osebja z migrantskim ozadjem in različnimi maternimi jeziki.

Pomembno je preprečevati diskriminacijo in se proti njej boriti ter v izobraževalnih ustanovah ustvariti ozračje, ki priznava prednosti raznolikosti in spodbuja strpnost.

6. Skrb za varne in zanesljive delovne pogoje

Vlade in oblikovalci politik morajo sprejeti učinkovite ukrepe za izboljšanje varnosti in dobrega počutja učiteljev, strokovnih delavcev, akademikov in drugega izobraževalnega osebja s skrbjo za trajnostne delovne pogoje, spodbujanjem pozitivnih delovnih okolij ter zagotavljanjem kolegialne podpore s strani sodelavcev, vodstva šole in širše skupnosti. Vključujoča in trajnostna delovna mesta, ki krepijo zdravje in varnost pri delu ter ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem, je treba omogočiti vsem zaposlenim v vzgoji in izobraževanju. Tudi izboljšanje zdravstvene pismenosti pedagoškega osebja je bistvenega pomena, in sicer za ozaveščanje o pomenu zdravstvenih in varnostnih ukrepov ter za ocenjevanje in ustrezno naslavljanje tveganj v izobraževanju.

7. Zagotovite nadzor nad delovno obremenitvijo in ravnovesje med delom in zasebnim življenjem.

Prevelika delovna obremenitev je univerzalni izziv za učitelje, vodje usposabljanj, akademike in drugo izobraževalno osebje, ki ga je treba nemudoma odpraviti. Namesto sklicevanja samo na 'učne ure' bi bilo treba uporabljati izraz 'delovne ure', da bi zmanjšali preobremenjenost zaposlenih in količino neplačanih nadur, zlasti pri tistih, ki imajo negotove zaposlitve. Vlade in delodajalci v izobraževanju morajo odpraviti pritisk na pedagoške delavce, ki ga povzroča pomanjkanje ustrezne podpore in časa za pripravo, skupaj s potrebo po opravljanju nepedagoških nalog zunaj običajnega delovnega časa.

8. Ustvarjanje demokratične šolske kulture

Za ustvarjanje pozitivne in demokratične šolske kulture je v izobraževalnih ustanovah in sistemih nujno sprejeti sodelovalno in kolegialno vodenje. To pomeni vključevanje učiteljev in celotne pedagoške skupnosti v procese odločanja, postavljanje skupnih ciljev in prizadevanje za to, da se te cilje udejanji.

9. Zagotavljanje socialnega dialoga

Socialni dialog, kolektivna pogajanja in kolektivne pogodbe ter kolegialno upravljanje so bistvenega pomena za zagotavljanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja, dostojnih delovnih pogojev, obetavnih poklicnih možnosti in spodbud za nagrajevanje, kot je pravično plačilo osebja. Socialni dialog je jedro evropskega socialnega modela, ki ga spremlja evropski steber socialnih pravic in odraža temeljne vrednote Evropske unije. Je pomembno orodje za spodbujanje gospodarske in socialne stabilnosti ter pomaga zagotavljati, da imajo delavci glas pri vprašanih zaposlovanja.

10. Vrednotenje, spoštovanje in krepitev učiteljskega poklica

Opolnomočenje učiteljskega poklica pomeni zagotavljanje potrebnih kadrovskih in proračunskih virov, da bi se izobraževalne ustanove lahko razvijale, zagotavljale najvišjo kakovost izobraževanja in uresničevale svojo vlogo v širših skupnostih pri odpravljanju neenakosti, s katerimi je prežeta družba. Vlade morajo uvesti takšne izobraževalne politike, ki priznavajo pomen poučevanja in vlogo, ki jo imajo učitelji, akademiki in drugo izobraževalno osebje pri oblikovanju prihodnosti. To vključuje višje plače in ugodnosti za učitelje ter priznavanje njihovih dosežkov in prispevka k družbi.

Spoštovani, izobraževanje je človekova pravica in javna dobrina, kakovostni vzgojno-izobraževalni sistemi pa predstavljajo temelj za blaginjo v vseh evropskih državah. Kot prihodnjo predstavnico / predstavnika glasu učiteljev v Sloveniji vas prosimo, da ob volitvah v Evropski parlament podpirate vrednote in prednostne naloge učiteljskega poklica in sindikatov v izobraževanju, ki so izpostavljene v tem dopisu, ter da si skupaj z nami prizadevate doseči posebne ukrepe za podporo tem vrednotam in prednostnim nalogam na evropski ravni.

Veselimo se vaše podpore ter pozitivnega odziva in smo vam na voljo za dodatna pojasnila ali informacije, s spoštovanjem,

Branimir Štrukelj,
glavni tajnik Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije

Marjana Kolar,
predsednica Glavnega odbora Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije